

Nieuws uit

D'n Nieuwe Hof

De kerstkrans en zijn betekenis

Reünie leiding Jeugd-IVN

De Sint in D'n Nieuwe Hof

Winter 2023-2024

IVN *instituut voor natuureducatie en duurzaamheid is een organisatie van vrijwilligers en beroepskrachten die streeft naar meer natuur en een duurzame samenleving.*

Lidmaatschap

Vriend van IVN: € 15,00

Landelijk lidmaatschap: € 24,00 per jaar.

Landelijk gezinslidmaatschap €16.60 . Met het landelijk lidmaatschap steun je je eigen vereniging en het landelijk IVN. Vrienden ontvangen 4x per jaar d'n Nieuwe Hof.

Leden ontvangen daarnaast het landelijk IVN-blad: Mens en Natuur.

Lidmaatschap jeugdvrienden: € 15,00 per jaar.

U kunt het bedrag van het lidmaatschap overmaken op: ***IBAN: NL54RABO0127734988***
t.n.v. Penningmeester IVN VALKENSWAARD-WAALRE

Opzeggen van uw lidmaatschap dient te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar .

Schriftelijk bij Jan van Heeswijk, e-mail: javanheeswijk@gmail.com

De website van onze afdeling is: <https://www.ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre>

Natuureducatie Centrum D'n Nieuwe Hof,

Adres: Bosstraat 25, 5553 CK VALKENSWAARD, telefoon 040-2018395

Email: secretariaat@ivn-valkenswaard-waalre.nl

BESTUUR

Voorzitter	Jan Schutjes tel: 0623269205	Valkenswaard
1e Secretaris	Yolanda Werson e-mail: secretariaat@ivn-valkenswaard-waalre.nl	Valkenswaard
2e Secretaris	Dylan Brand	Valkenswaard
Penningmeester	Emile Weijters	Valkenswaard
Ledenadministratie	Jan van Heeswijk	Valkenswaard
Leden	Jan Das	Riethoven
	Anneke Droog	Valkenswaard
	Ad Baken	Valkenswaard
	Gerrit Klitsie	Valkenswaard

Foto voorkant: Wouter Kiela

Foto achterkant: dia uit het archief van IVN Valkenswaard-Waalre

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	pag. 3
Activiteitenoverzicht herfst	pag. 4
Voorwoord	pag. 5
Wist u dat....	pag. 6
Wandelingen IVN-Valkenswaard-Waalre 2024	pag. 7
IVN Sterrencursus 2024	pag. 8
De kerstkrans en zijn betekenis	pag. 9
1000 extra bomen in Waalre	pag. 10
Scholenwerkgroep Waalre: Ellen stelt zich voor	pag. 11
Reünie leiding IVN-Jeugd	pag. 12
Natuurwerkdag in Waalre	pag. 14
Gazon verandert in insecten- en vogelparadijs	pag. 16
Grote clubactie	pag. 17
IVN denkt mee met Actiedoel Nederlands biodiversiteitsplan	pag. 18
De Sint in D'n Nieuwe Hof	pag. 19
Een verrassende wandeling langs de Keersop en de Beekloop	pag. 20
Kerstgedicht: De Stal	pag. 22

Activiteitenoverzicht

Winter 2023/2024

Tuinwerkgroep

Elke woensdagochtend van 10 tot 12 uur is de tuinwerkgroep actief bij D'n Nieuwe Hof, **die er overigens graag wat helpende handen bij wil hebben!**

Vlindertuin Waalre:

Het hele jaar door wordt er (bij goed weer) door vrijwilligers onderhoud gepleegd op dinsdagmorgen van 10-12 uur. De vlindertuin ligt in het bos bij de Blokvenlaan in Waalre-dorp. Tegenover huisnummer 43 ongeveer 150 meter het bospad volgen. Auto's s.v.p. parkeren aan de Blokvenlaan, fietsen kunnen bij de tuinpoort gestald worden.

Vlindertuin Riethoven:

De Vlindertuin Riethoven is alle dagen toegankelijk. De leden van de werkgroep zijn elke zaterdagmorgen aanwezig voor informatie en onderhoud van 11.00 tot 12.30 uur. Wandelingen voor groepen kunnen worden aangevraagd bij een van de leden van de werkgroep op zaterdagmorgen in de Vlindertuin.

Publiekswandelingen

Zondag 10 maart: Loonwandeling. Thema: **“Loonlandschap en zijn cultuur”**
Start 14.00 uur bij Herberg 't Loon, Loonderweg 44 in Waalre

Zondag 31 maart: Vogelwandeling in de Malpie. Thema: **“Op zoek naar de blauwborst”**
Start: 08.00 uur op parkeerplaats Malpie voorbij de Venbergse Molen, 5556 TA, Valkenswaard (het zandpad volgen na de Molenstraat)

Paaltjeswandelingen

In de gemeente Waalre heeft het IVN enkele wandelingen uitgezet die zijn aangegeven door paaltjes met een gekleurde kop. Drie wandelingen worden aangeduid met blauwe koppen, één met witte kop. Bij het startpunt van elke wandeling zijn gratis folders verkrijgbaar, met daarop de route en tal van bezienswaardigheden onderweg. De folders zijn ook af te halen in het Huis van Waalre.

Jeugd IVN:

Sterrenkijkavond voor de jeugd

Presentatie, en bij helder weer bestuderen van de sterrenhemel.
15 december: vooraf aanmelden, informatie over tijden volgt op onze website

Natuurwerkgroepen Valkenswaard en Waalre:

Wilt u deelnemen aan de activiteiten op de zaterdagochtenden neem dan contact op met:
Ben Putman voor Waalre (040-2215000) of
Wim en Hanita van Amelsvoort voor Valkenswaard (040-2042979)

Cursussen en trainingen

IVN sterrencursus “De fascinerende sterrenhemel”

Dinsdag 9, 16 en 23 januari en op 6 en 20 februari,
De cursustijden zijn van 19.45 tot 22.15 uur.

Cursus vogels herkennen

De cursus bestaat uit 4 lesavonden en 6 veldexcursies naar vogelrijke gebieden. Cursisten krijgen bij aanvang een vogelgids.

De cursus is volgeboekt: je kunt je niet meer aanmelden

Start vanaf 14 februari, diverse data in februari, maart, april en mei: zie onze website.

Voorwoord

Valkenswaard, 25 november 2023

Beste IVN-ers,

Al vanaf november is er in de natuurgebieden rond ons heen een periode van opvallende rust aangebroken. De bezoeker lijkt zich met uitzondering van de weekenden steeds vaker rondom de kachel terug te trekken, en zelfs de dieren lijken uit de natuurgebieden te zijn verdwenen. Een begrijpelijke gedachte, want veel van onze broedvogels pikken in het zonnige zuiden een graantje of wormpje mee en wie niet kan of wil vertrekken moet onze winter op de één of andere manier ondergaan. De beste manier is om in de winterstand te gaan. Voor veel warmbloedige dieren zijn de in de herfst opgebouwde vetreserve en een extra dik winterkleed in de regel voldoende om een periode van kou en voedselschaarste glansrijk te doorstaan, maar dan moet je wel spaarzaam omgaan met beschikbare energie. Blijf zitten waar je zit en verroer je niet is dan ook voor de meesten het motto.

Niet iedereen zal het direct met mij eens zijn, maar het winterbos laat meer van zijn karakter zien dan het in de zomer doet. Ontdaan van bladeren tonen de individuele bomen de meest mooie en grillige vormen. Zeker bij het klimmen der jaren krijgt hun uiterlijk, net als bij mensen, steeds meer karakter, vooral wanneer zo'n oudje van jongs af aan de ruimte heeft gekregen om zich ongestoord te ontwikkelen. Bij deze solitairers zijn de verschillen in wintersilhouetten tussen bijvoorbeeld eik, beuk of berk eenvoudig te ontdekken. Ook de grillige en typerende boomschors komt nu beter tot zijn recht, deze huid van kurklagen beschermt de boom tegen allerlei bedreigingen zoals uitdroging, bevriezing en het binnendringen van bacteriën en schimmels. Maar er is meer dat duidelijker wordt wanneer het bladerdek is verdwenen.

Ondanks de winterrust van de boom, of misschien juist wel vanwege het ontbreken van het blad, komt een bijzondere begroeiing aan het licht. Een veelheid van mossen komt door een grotere beschikbaarheid aan vocht en licht tot ontwikkeling en kleurt de bomen in alle mogelijke kleuren groen. Vooral de stamvoet is begroeid met mossen, en bij een enkele boom zijn ook de takken bekleed met een fluwelen mantel. Wanneer op dergelijke exemplaren een zacht winterlicht schijnt zal het de blik op het winters bos op slag veranderen.

Sneeuw of geen sneeuw, er zijn dus genoeg redenen om de komende winterperiode de natuur in te trekken. Ik wens iedereen warme en liefdevolle feestdagen toe, en een gelukkig natuurrijk nieuwjaar.

*Jan Schutjes,
Voorzitter*

Wist u dat?.....

- Sinterklaas onder grote belangstelling per koets bij D'n Nieuwe Hof is aangekomen.
- Het 20 jarig bestaan van de Vlindertuin Waalre op 24 september gevierd is met een drukbezochte open dag.
- Tiny Wagemans na 25 jaar stopt bij onze Tuinwerkgroep.
- We haar hartelijk danken voor haar gezellige aanwezigheid al die jaren.
- Op 15 november boomfeestdag werd gevierd in Waalre.
- Er op die dag wel 1000 bomen zijn geplant door ruim 200 kinderen.
- Op dierendag de jeugd een geslaagde speurtocht naar beversporen langs de Tongelreep hielden.

IVN VALKENSWAARD-WAALRE PUBLIEKSWANDELINGEN 2024

Kalender 2024:

Pasen 31 mrt-1 april;
 Hemelvaart 9 mei;
 Pinksteren 19-20 mei;
 Brabantse Dag: 25 aug;
 Bloemencorso 15 sep;

carnaval zo 11 febr;
 meivakantie 27 apr-5 mei;
 zomervakantie 6 jul-18 aug;
 herfstvakantie 19-27 okt.

DATUM	GEBIED	STARTPUNT	TIJD	Gidsen
Zo 10 mrt	Loonwandeling: Thema: "Loonlandschap en zijn cultuur"	Herberg 't Loon, Loonderweg 44, 5581 VG Waalre <u>Vooraf inschrijving via de IVN website!</u>	14.00 – 16.00	Taissa
Zo 31 mrt	Vogelwandeling in de Malpie: "Op zoek naar de Blauwborst"	Parkeerplaats Malpie voorbij de Venbergse Molen, 5556 TA, Valkenswaard (het zandpad volgen na de Molenstraat)	08.00 – 11.00	VWG
Zo 14 apr	Wandeling in park de Meeris: "Schotse Hooglanders in de Meeris"	Parkeerplaats straat Agterste Meer, 5581 XC, Waalre	10.00 - 12.30	Henk Gr, Walter vd P
Zo 21 apr	Wandeling "Aalsterheide en Achtereinds Laag" Thema: Bos- en heidewandeling	Achtereindsestraat 2a, 5583 TB Aalst, (gem. Waalre) <u>Vooraf inschrijving op IVN website !!!</u>	14.00 – 16.00	Peter Bleijs
Zo 28 april	Vogelwandeling in het Leenderbos / Oasegebied "Zijn alle vogels weer terug"	Parkeerplaats bij de Drie Bruggen; de Zeelberg 37, 5555 XH, Valkenswaard	07.00 – 10.00	VWG
Zo 9 juni	Vogelwandeling Thema "Kom mee naar buiten voor de WIELE-WAAL"	Natuurpoort Achelse Kluis, De Kluis 1, 3930 Hamont-Achel, België	07.00 – 10.00	VWG
Zo 16 juni	Wandeling "Beleef het Tongelreepdal"	Tennispark "Eeckenrode", de Hurken 1a, 5583 AA, Aalst, gemeente Waalre	10.00 – 12.00	Walter vd P, Henk Gr
Zo 23 juni	Wandeling Dommelen-Zuid Thema: "Op zoek naar de voorjaarsbloeiers"	Informatiebord bij het kruispunt van het fietspad 't Broek met het zandpad. 5551 TH, Valkenswaard	10.00 – 12.00	Anneke Dr, Emile W
Vrij 5 juli	Nachtzwaluwwandeling op de Grote Heide: "Op zoek naar de Nachtzwaluw"	Parkeerplaats Valkenswaardseweg, (Afslag Leenderbos), 5595 XR, Leende	21.30 – 23.30 Max. 2 uur	VWG
Zo 29 sept	Wandeling in park de Meeris: "Schotse Hooglanders in de Meeris"	Parkeerplaats straat Agterste Meer, 5581 XC, Waalre	10.00-12.30	Henk Gr, Walter vd P
Zo 20 okt	Meertjesvenwandeling Thema "Herfst"	Einde Vlasrootlaan/Gildebosweg, (op de zessprong) 5582 VC, Waalre	14.00 – 16.00	Cor d J, Annelies W
Zo 10 nov	"Oud –Aalst en Diepenvoorde" wandeling: Thema: Dorp aan de Tongelreep	Monument "Opengeslagen boek" (voormalig Bibliotheekgebouw), De Leesakker 1, 5582 ZB, Aalst, gem. Waalre	14.00 – 16.00	Henk Gr, B/W Stipd Walter v/d P

IVN Sterrencursus 2024

In januari en februari 2024 zal de wel bekende IVN sterrencursus “De fascinerende sterrenhemel” van start gaan. Tijdens deze cursus hopen we de prachtige wintersterrenbeelden Orion en Stier en de Pleiaden aan de hemel te zien en natuurlijk ook de Poolster en andere sterren en sterrenbeelden.

Deze cursus, bedoeld voor mensen die wat meer van de sterrenwereld willen weten, probeert op een begrijpelijke wijze de complexiteit van de sterrenhemel, de bewegingen van de hemellichamen en de processen in de kosmos uit te leggen. Veel tijd zal besteed worden aan het zich oriënteren en het waarnemen van de sterrenhemel waarbij we gebruikmaken van een sterrenkaart. De cursus kent 5 lesavonden waarvan een avond in Asten, voor een bezoek aan de Jan Paagman Sterrenwacht met het indrukwekkende Pieterse Planetarium.

Tijdens de cursus komen de volgende onderwerpen aan bod: de diverse hemellichamen (sterren, planeten, manen, kometen, meteoren, sterrenstelsels), naamgeving van sterren, ons Zonnestelsel, de Dierenriem, de levensgang van sterren (Rode Reuzen, Witte Dwergen, Neutronensterren en Zwar-

teGaten), de Oerknal, het werken met een sterrenkaart, wanneer is welke planeet waar te zien, app's en computerprogramma's voor sterrenhemel-simulatie.

De cursusavonden zijn dinsdag 9, 16, 23 en 30 januari en op 6 en 20 februari.

De cursustijden zijn van 19.45 tot 22.15 uur.

De cursus wordt gegeven in het IVN gebouw van de afdeling Valkenswaard (Bosstraat 25, 5553 CK Valkenswaard). *De cursusgelden bedragen € 40,00 voor leden en € 45,00 voor niet-leden.* Deze prijs is inclusief syllabus, sterrenkaart, bezoek aan de Sterrenwacht en Planetarium te Asten en koffie en thee tijdens de cursusavonden.

Voor nadere informatie over deze cursus, kunt u contact opnemen met Emile Weijters (tel. 040 2075670) of via e-mail e1000acmw@gmail.com. Hier kunt u zich ook aanmelden voor de cursus.

De kerstkrans en zijn betekenis

Naast de kerstboom en de kerststal, is de kerstkrans wel één van de meest geliefde kerstartikelen. Feestelijk versierd met linten, kerstballen, rode besjes, enz. geeft hij extra sfeer aan het kerstgebeuren. Al vanaf begin december zie je ze verschijnen: aan de voordeur, voor het raam, op de tuintafel. Een warm welkom voor bezoekers. Maar ook voor toevallige passanten ziet het er gezellig uit. Iets warm en feestelijks in het koude en donkere jaargetijde.

Een krans voor ieder seizoen

Kransen zijn er eigenlijk het hele jaar door. Denk aan de *paaskrans*. Met gele bloemetjes, eieren, paaskuikentjes, vieren we de lente.

In de *zomer* worden ze getooid met een rijkdom aan kleuren! Zóveel keuze uit alle mogelijke zomerbloemen.

De *herfst* biedt weer heel andere mogelijkheden. Herfstbladeren, kastanjes, noten en andere herfstvruchten.

En voor de *winter* hebben we er zelfs twee! Eerst de *adventskrans* (met vier kaarsen, waarvan er elke zondag eentje meer mag worden aangestoken) en daarna de kerstkrans. De basis van de *kerstkrans* bestaat uit wintergroene materialen: mos, hulst, klimop, taxus, coniferengroen. In voorchristelijke tijden stond alles wat in de winter groen bleef, symbool voor het zich steeds vernieuwende leven. Vooral de struiken, die bij de meest barre koude bessen droegen (zoals hulst, maretak, klimop) werden om hun vruchtbaarheid vereerd. De kaarsen die werden aangestoken, symboliseerden het terugkerende licht van de zon. Het christendom heeft veel oude heidense gebruiken een nieuwe betekenis gegeven. Het kerstfeest, feest van het licht, is terug te voeren op het oeroude feest van de zonnewende. In de donkerste tijd van het jaar wachtte

men vol spanning op het terugkeren van de zon, die vruchtbaarheid en nieuw leven bracht.

Een ronde krans, symbool van de kringloop van het leven

Een cirkel is oneindig, zonder begin of einde. De seizoenen blijven elkaar opvolgen, elk jaar opnieuw. Miljoenen jaren lang, tot in eeuwigheid. In die zin staat de krans ook symbool voor eeuwig leven. Ook de rouwkrans heeft die betekenis: de dood is niet het einde. Uit elk sterven ontstaat nieuw leven, in welke vorm dan ook.

De krans als ereteken

Denk aan de lauwerkrans ten tijde van de Grieken en de Romeinen. De Olympische Spelen zijn ontstaan in Griekenland. De sporthelden werden getooid met de erekrans, gemaakt van laurierblad. Hiermee verwierven zij eeuwige roem. De term: “op zijn lauweren rusten” komt hier vandaan!

De koningskroon

Ook die geldt als ereteken! De koningskroon wordt je opgezet als teken van eer, als erkenning van je status. Daarom werd er wereldwijd schande van gesproken, toen Napoleon door de paus tot keizer gekroond zou worden. In plaats van eerbiedig af te wachten, pakte hij doelbewust de

kroon uit de handen van de paus, om die zelf pontificaal op zijn eigen hoofd te zetten! Wat een onbeschaamdheid!

Verjaardagskroon

Op de kleuterschool was het gebruikelijk dat een jarige een mooie kroon van papier kreeg, als ereteken! Die mocht de hele dag gedragen worden, en ging daarna mee naar huis. Maar eerst mocht de feesteling nog op een verhoging gaan staan, om te worden toegezongen. Dat gebeurde altijd heel fanatiek, want daarna werd er getrakteerd!

De kerstkrans, feestelijk teken van gastvrijheid en warmte

Steeds meer mensen tooien hun voordeur met een vrolijke kerstkrans. Toch is dit een vrij recente ontwikkeling. Naast de kerstboom en de kerststal hebben we er steeds meer behoefte aan, om ons hele huis een feestelijke sfeer te geven. En dat willen we ook naar buiten toe uitstralen. In deze onzekere tijd van oorlog en geweld hebben we steeds meer behoefte aan vriendschap, warme huiselijkheid en echt contact met elkaar. Voor iedereen: warme, liefdevolle kerstdagen en een goed begin van het nieuwe jaar gewenst.

Nelly van der Burgt

1000 extra bomen in Waalre

Op 15 november 2023 is het Boomfeestdag geweest. Er is in de gemeente Waalre geplant in het gebied rond de Meeris door ca. 200 leerlingen van groep 8. Alle basisscholen hebben meegedaan. Door flink de handen uit de mouwen te steken, zijn 1000 jonge boompjes geplant.

Het gebied is verrijkt met verschillende boomsoorten: zomereik, winterlinde, ratel-populier, ruwe berk, georde wilg, hazelaar en lijsterbes. Stuk voor stuk soorten waar allerlei dieren veel profijt van kunnen hebben. Denk bijvoorbeeld aan hommels die in het vroege voorjaar stuifmeel bij de wilgenkatjes kunnen halen; eekhoorns die van de eikels eten en merels die snoepen van de lijsterbessen.

Scholenwerkgroep Aalst-Waalre

Mijn naam is Ellen Alting Siberg. Met mijn gezin woon ik in Waalre. In het dagelijks leven werk ik in Tilburg bij de Typetuin. In mijn vrije tijd lees en puzzel ik graag en tijdens vakanties gaan we altijd kamperen.

Begin september werd ik door Yolanda Werson (secretaris IVN Valkenswaard Waalre) gevraagd voor het coördineren van de Scholenwerkgroep Aalst/Waalre. Lang heb ik er niet over na hoeven denken en dus volgde een week later een kennismakingsgesprek met een deel van het Bestuur in het IVN gebouw; een plek waar ik eerder al wel eens met mijn kinderen en hun klas op bezoek ben geweest.

Yolanda ken ik van toen wij beiden bij Bibliotheek de Kempen werkten. Daar was ik verantwoordelijk voor de schoolprojecten voor het basisonderwijs. Ik heb altijd in het basisonderwijs gewerkt en doe dat nog steeds, maar wel vanuit een andere rol. (eerst als groepsleerkracht, toen vanuit de bibliotheek en de schoolbieb, nu vanuit het kantoor van de Typetuin en nog 1 dag per week op diverse scholen in de regio).

Daarnaast ben ik heel actief geweest op basisschool de Wilderen en binnen het Bestuur van carnavalsvereniging de Keien.

Regelen, organiseren, plannen zijn dingen die ik graag doe. Dus dat komt goed van pas. De scholenwerkgroep Aalst-Waalre bestaat al uit een fijne groep schoolgidsen en vrijwilligers. Maar extra handjes zijn altijd welkom; dat kan al door 1x per jaar een post te bemannen.

Er is al een mooi aanbod aan activiteiten voor de diverse groepen in het basisonderwijs. In de toekomst gaan we kijken wat daarvan uitgebreid of vernieuwd kan worden. Ik verheug me er op om aan de slag te gaan.

Ellen Alting Siberg

Reünie leiding Jeugd-IVN

Op 8 oktober kwamen de mensen bijeen die het Jeugd-IVN leiden of hebben geleid. Veel herinneringen werden opgehaald aan zo'n 35 jaar Jeugd-IVN. Ik sprak met twee van de aanwezigen op de reünie: Ad Baken en Jan van Heeswijk.

Nadat ons IVN in 1984 een eigen gebouw betrok kwamen er initiatieven op gang die uiteindelijk leidden tot het Jeugd IVN. Zo herinnert Jan zich dat er eind jaren '80 verzameld werd bij de st. Nicolaaskerk en dan met een groep van zo'n 10 á 20 jongeren naar een natuurgebied werd gefietst, waar dan terplekke over de natuur werd verteld aan de hand wat ze tegenkwamen.

In de loop van de jaren kwam er meer structuur in en werden programma's opgezet, zo ontstonden er 'binnendagen' en vonden kampen plaats. Onze werkgroepen droegen thema's aan, die maandelijks op woensdagen behandeld werden, De jeugd werd dan enthousiast gemaakt voor de natuur, door middel van uitleg, proeven doen en opdrachten maken, al dan niet in de natuur zelf.

Jaarlijks waren er ook kampen, waarbij er naar natuurgebieden in de buurt werd gefietst en aldaar in blokhutten werd overnacht.

Overdag werd er een programma gevolgd en 's avonds zorgde de 'kookstaf' voor de maaltijden.

Jeugd IVN Kamp 1990

In 1993 kwam Ad Baken het team versterken. Het aantal jeugdleden nam toe, de woensdagmiddaggroep werd opgedeeld in twee groepen. Eén van de hoogtepunten was een kamp bij het natuurgebied Coto de Donana in het zuiden van Spanje.

Een regelmatig terugkerend thema was de Wereldmilieudag, jaarlijks georganiseerd door de Verenigde Naties. Na de afschaffing van de apartheid vond in 1995 de Wereldmilieudag in Zuid-Afrika plaats met als thema "Wij volkeren: Verenigd voor het mondiale milieu". Het jeugd IVN en enthousiaste vrijwilligers eromheen besloot de jeugd in op Afrika geïnspireerde kostuums te steken, waarbij ook element van de natuur terugkwamen.

IVN Binnendag 2011

Het borrelt, sist en ploft!!

Affiche Jeugd IVN Binnendag 2011

Kerstviering Jeugd IVN 2017

Door de tijd heen wisselden het aantal jeugdleden, maar het enthousiasme waarmee de leiding de belangstelling voor de natuur bij de jeugd op wist te wekken bleef.

Zo was Jeroen van Delft ooit jeugdlid. Zijn interesse voor de natuur leidde er uiteindelijk toe dat hij nu als bioloog werkt. Op zijn beurt weet hij mensen weer te boeien met zijn enthousiaste vertelwijze over amfibieën en reptielen. Zo schuift hij nog regelmatig bij ons IVN aan om bijvoorbeeld met onze jeugd waterdierjes te scheppen.

Dylan Brand

De Natuurwerkdag in Waalre

Op zaterdag 4 november, in werkelijk alle weertypen, hebben ruim 80 inwoners van Waalre en Eindhoven deelgenomen aan de Natuurwerkdag die de Stichting natuurwerkgroep Waalre organiseerde.

De leeftijd van de deelnemende vrouwen en mannen varieerde tussen de 2 (!) en 92 jaar. Samen met de vaste vrijwilligers van de groep mochten we toch zo'n 25 'gasten' verwelkomen.

Meeuwven

De Natuurwerkdag wordt elk jaar georganiseerd door organisaties betrokken bij de natuur zoals in onze regio Brabants Landschap, Natuurmonumenten en het IVN. In Waalre ligt de organisatie in handen van de (IVN) Natuurwerkgroep Waalre. Samen met de Gemeente hebben zij gezocht naar een locatie in de gemeente. Dit jaar kwamen ze opnieuw uit op de keuze om het werk af te ronden bij het prachtige Meeuwven, gelegen aan de Hutdijk in Aalst, vlakbij de hut van Mie Peels. Op dezelfde natuurwerkdag in 2022 hadden we Zuid en Westkant onder handen gehad en dus was nu de Noordkant aan de beurt.

Verdroging

Evenals in 2022 werd het openingswoordje door wethouder Peet van de Loo, dit keer samen met Ben Putman secretaris van de Stichting IVN Natuurwerkgroep Waalre gedaan. De betrokkenheid van de gemeente Waalre blijkt opnieuw een prima katalysator te zijn voor deze dag. De deelnemers zijn, met begeleiding van de vaste vrijwilligers, aan de slag gegaan met het verwijderen van jonge dennen en berken langs de Noordoevers van het ven. Deze ingreep is hard nodig om te voorkomen dat het hele gebied dichtgroeit, de biodiversiteit wordt aangetast en het waterpeil nog verder onder druk komt te staan. In tegenstelling tot 2022 bleek het waterpeil van het ven overigens aardig te zijn bijgetrokken en begonnen de maatregelen om de verdroging in te perken zijn vruchten af te werpen. Dat de aanhoudende regen in oktober en begin november meehielpen was mooi meegenomen.

Nieuwe kans voor flora en fauna

Voor de deelnemers was het heel positief om te zien dat onder de jonge dennen en berken nog voldoende heideplanten groeien. Ook de *gagel* en de *kleine zonnedauw* (een vleesetend plantje) hebben langs de oevers weer meer ruimte gekregen. Hierbij moet wel worden vermeld dat de zonnedauw flink in opkomst was, maar medio oktober door de lichte vorst aan de grond het moeilijk kreeg. Mooi om te merken dat er verschillende planten en dieren die horen bij deze vennen-omgeving langzaam weer terugkeren

en dus de biodiversiteit verhogen. Een kritische noot hierbij is wel dat er nog erg veel moet gebeuren om bijvoorbeeld het ven vrij te houden van planten en struiken

Ook kinderen zetten zich in

Naast de volwassenen heeft, zoals al vermeld een grote groep kinderen deelgenomen aan de Natuurwerkdag.

Zij hebben op hun manier hard meegewerkt met de volwassenen bij het knippen, zagen en uitgraven van de bomen en struiken. Heel mooi om te merken dat er ook nog een groep van zo'n 15 scouts meededen aan de dag en dat er opvallend veel natuurliefhebbers met hun (kleine) kinderen hebben meegedaan.

Afsluitende lunch

Na enkele uren werken zijn de deelnemers getraakteerd op koffie, een krentenbol en een kopje soep. Met de soep en het broodje in de hand werd geanimeerd de ochtend geëvalueerd. Vol trots werd gekeken naar rillen verwijderde den- en berken, alsmede big bags voor het den- en berkenafval. Men was het er over eens dat werken in de natuur leuk en gezond is. Gelukkig hebben zich dit jaar weer deelnemers na afloop aangemeld bij de IVN Natuurwerkgroep en dat kwam goed uit, want op 8 november hebben de vaste vrijwilligers het nog niet afgeronde gedeelte van het ven afgemaakt.

Ben Putman

Foto': Wim Kremers

Sinds vele jaren maken we onderscheid in oudere en jongere Jeugdleden. Deze groepen hadden een vaste datum van bijeenkomsten.

In de nieuwe opzet hebben we nu "Jeugdvrienden" en daarbij geen vaste datum van bijeenkomsten.

Onze Jeugdvrienden worden op regelmatige tijd uitgenodigd om aan een bepaalde bijeenkomst of activiteit deel te nemen.

Het Jeugdvriend zijn kost per jaar € 15,00.

IVN Valkenswaard-Waalre hoopt dat alle jeugdleden over willen stappen.

Jan van Heeswijk

Gazon verandert in insecten- en vogelparadijs

Over een lengte van honderden meters is langs de Gorlooplaan in Waalre de grasmat verwijderd om plaats te maken voor Gele morgenster, Slangenkruid, Dagkoekoeksbloem enz. De afdeling Openbaar Groen van de gemeente Waalre heeft het initiatief hiertoe genomen en daarbij samenwerking gezocht met IVN-werkgroep Biodiversiteit Valkenswaard-Waalre. Met deze verandering wordt een bijdrage

Vergroten soortenrijkdom

Heel veel planten-, vlinder- en bijensoorten zijn de laatste decennia verdwenen door allerlei oorzaken (zie kader hieronder). Met de aanleg van bloemrijk grasland willen wij deze soorten weer terugkrijgen. In bloemrijk grasland groeien planten die van nature in ons land voorkomen. Met hun bloemen en bladeren bieden deze inheemse planten een kraamkamer en voedsel aan bijen, vlinders, andere insecten en hun larven. Zij op hun beurt zijn weer voedsel voor vogels die er zichzelf en hun jongen mee voeden. Bloemenbermen vergroten de soortenrijkdom (biodiversiteit) in een gebied enorm. Met een toenemende plantenvariatie neemt ook het aantal natuurlijke vijanden toe dat plaaginsecten zoals eikenprocessierups opeet. De natuur helpt zo plagen te bestrijden en overlast te voorkomen.

Betrekken van omwonenden

De werkgroep Biodiversiteit heeft met de afdeling Openbaar Groen en de groenaannemer (Vebege) enkele voorbereidende gesprekken gevoerd. Bij de IVN-werkgroep lag de taak om omwonenden te informeren. Daarvoor heeft de werkgroep een informatieve brief over bloemenbermen geschreven, met gemeente Waalre en

IVN Valkenswaard-Waalre als afzender. De werkgroep heeft de brief huis-aan-huis verspreid aan de direct omwonenden. Voor vragen werd met telefoonnummer en mailadres verwezen naar de gemeente. Er is één reactie met vragen binnengekomen en deze zijn door de gemeente beantwoord.

Weerstand

Op het moment dat de werkzaamheden eind september van start gingen, was er toch wat gemor dat eerder niet te horen was geweest: van verminderde verkeersveiligheid tot meer hondenpoep. Bij een vervolgproject zouden inwoners misschien nog meer betrokken kunnen worden:

- Omwonenden bloemenzaad laten inzaaien bij aanleg nieuwe bloemenberm
- Schoolkinderen bloemenzaad laten inzaaien bij aanleg nieuwe bloemenberm
- Informatiebord bij bloemenberm
- Informatiebijeenkomst 'Bloemenberm in onze wijk'
- Na aanleg een wandelexcursie langs de bloemenberm.

Er blijven altijd voor- en tegenstanders. Insecten en vogels voor wie de bloemenberm is bedoeld zullen zeker niet klagen en zich in dit paradijs helemaal thuis gaan voelen.

Werkgroep Biodiversiteit Valkenswaard-Waalre

Mailadres: biodiversiteit.ivn.v.w@gmail.com

Verdwijnen van insecten

Er is al langer sprake van het verdwijnen van insectensoorten. In oktober 2017 verscheen een verontrustend krantenbericht met als kop "Driekwart insecten verdwenen, landbouw mogelijk boosdoener." Aanleiding van dit bericht was een onderzoek naar verandering in insectenvoorkomen in de omgeving van het Duitse Krefeld. Het ging de onderzoekers niet om variatie aan soorten, maar om de hoeveelheid insecten in kilo's. Gedurende 1989 en 2016 was het gewicht in verzamelde insecten met 76 procent afgenomen. Het gebruik van pesticiden werd en wordt nog steeds als belangrijke oorzaak gezien. Het onderzoek kreeg wereldwijd aandacht. Rachel Carlson waarschuwde hiervoor al in 1962 met haar nog immer actuele en inspirerende boek Silent Spring.

(Bron: Marc Angerlo, Natuuramnesie).

Rabobank

Rabo ClubSupport

Samen vieren we de winst

“Goed voor jouw club & geweldig voor de samenleving”

RABOBANK CLUBSUPPORT

Het stemmen van de leden van Rabobank De Kempen heeft voor onze vereniging geleid tot een bijdrage van € 564,13.

Wij zijn de Rabobank zeer erkentelijk voor deze bijdrage en uiteraard willen wij de stemmers bedanken voor hun stem op onze vereniging.

Zoals ook voorgaande jaren zal dit bedrag worden ingezet voor educatieve activiteiten voor de basisscholen in Riethoven, Valkenswaard en Waalre.

November 2023,

Emile Weijters, penningmeester

IVN Natuureducatie heeft op 22 november jl. deelgenomen aan een bijeenkomst over biodiversiteit. De bijeenkomst werd georganiseerd door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, International Union for Conservation of Nature (IUCN-NL) en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen-NL.

Actiedoel

Tijdens de VN-Biodiversiteitstop in december 2022 in Montreal hebben de 196 deelnemende landen afgesproken om 23 biodiversiteitsdoelen te vertalen naar concrete acties. De bijeenkomst van 22 november had die vertaalslag als doel. Bij één van die doelen heb ik namens IVN daarover mogen meedenken. Het betrof het actiedoel: data, informatie en kennis over biodiversiteit is beschikbaar voor iedereen. Andere vertegenwoordigers waren afkomstig van Wageningen Universiteit, Samen voor Biodiversiteit, Naturalis, Nature Today, Gemeentenetwerk Deltaplan Biodiversiteitsherstel en enkele bedrijven waaronder een financiële instelling. De andere 23 doelen worden door anderen verder uitgewerkt.

NBSAP

Het resultaat van alle besprekingen wordt vastgelegd in een actieplan: National Biodiversity Strategy & Actionplan (NBSAP). Alle 196 landen werken momenteel aan een eigen actieplan.

Het Nederlandse NBSAP wordt in het 2^e kwartaal van 2024 naar de Tweede Kamer gestuurd en later ingebracht in de volgende biodiversiteitstop. In het actieplan is opgenomen wat overheden en andere partijen doen om deze doelen in 2030 te halen. In hoeverre dat ook gaat gebeuren?

Mijn inbreng, op de vraag wat er thans gebeurt, is onder de aandacht brengen wat IVN Natuureducatie te bieden heeft. Ik heb daarbij vooral uit mijn eigen ervaring geput. Denk daarbij aan het leveren van schriftelijke informatie aan de gemeente die zij heeft gebruikt om omwonenden te informeren over de omzetting van gazons in bloemrijk grasland. Het veranderen van grasveld in bloemenborder voor meer diversiteit, gebeurde op voorzet van IVN, op een thema-avond (Groen Café) over het belang van bomen in de woon- en leefomgeving van mensen, dieren en planten. Honderd dorpsbewoners zijn voorts

in de gelegenheid gesteld een inheemse boom in hun eigen tuin aan te planten (met financiële steun van een sponsor). Mijn ervaring is dat een vrijwilligersorganisatie met minimale financiële armslag moet opereren en dikwijls steun van derden nodig heeft. Meer financiële ruimte voor vrijwilligerswerk lijkt mij wenselijk.

IVN-vrijwilligers

Bij de enorme transitie (energie, mobiliteit, landgebruik enz.) waar wij als samenleving voor staan, om biodiversiteitsverlies om te zetten in herstel, is draagvlak bij een brede laag van de bevolking noodzakelijk. Er is een kritische massa nodig voor verandering van systemen. Het ziet er na de Tweede Kamerverkiezingen van 22 november naar uit dat verandering niet vanuit de politiek maar van onderop moet komen, van burgers, bedrijven, maatschappelijke instellingen en natuurorganisaties zoals IVN. “De natuur heeft altijd voor ons gezorgd. Het is nu de hoogste tijd dat wij voor de natuur gaan zorgen” (citaat David Attenborough).

Een eer

Vele overheidsinstanties en niet-statelijke actoren (niet-overheidsinstelling) leveren hun bijdragen aan het actieplan tijdens de diverse consultatierondes. De enorme bijdrage die IVN-vrijwilligers en beroepskrachten leveren aan biodiversiteitsherstel hoort zeker thuis in het actieplan. Uit alle ontmoetingen die ik had tijdens deze bijeenkomst ervaar ik dat de IVN-organisatie als een zeer waardevolle partner wordt beschouwd. Het was mij een eer IVN te mogen vertegenwoordigen.

*Wergroep Biodiversiteit Valkenswaard-Waalre
Peter Bleijs*

De Sint in D'n Nieuwe Hof

Maanden naar toegeleefd en dan is het ineens zover. De logeerpartij van de Sint en Pieten in het IVN gebouw.

Wat een feest! De opening op 22 november was geweldig! De Sint en zijn 2 hoofdpieten werden, met een prachtige koets van Rijtuigenmuseum Valkenswaard, via een tour door Valkenswaard, naar de Bosstraat gebracht.

Sinterklaas werd door de secretaresse van de Burgemeester Ingrid Wijkmans, Kinderburgemeester Billy de Wit, Anneke Droog van het IVN en Peter v.d. Kruis van de Turfberg, welkom geheten.

Heel veel kindjes en allemaal blije gezichtjes. Er werd gedanst en gezongen en het Pietenpad en de Kinderboerderij werden druk bezocht. En zeker niet vergeten waar iedereen voor kwam: Een bezoek aan Sinterklaas. Tot 16.30 uur stond er een rij voor de deur.

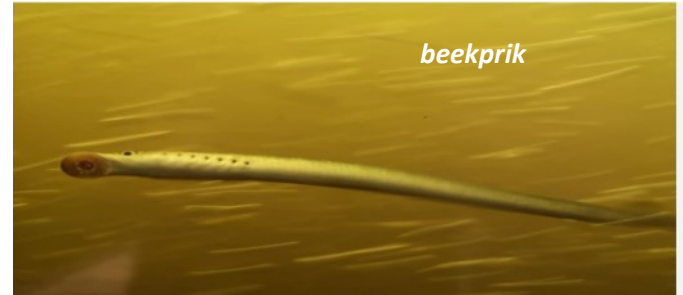
Nu wij dit schrijven hebben we al 3 logeerdagen achter de rug. Drie Superdagen met al zo'n 1100 gasten !!

Als jullie dit lezen is alles al weer opgeruimd en zit Sinterklaas weer op de boot naar Spanje. Wat was het weer een succes! Wij, team Sinterklaashuis Valkenswaard, danken alle vrijwilligers, in welke hoedanigheid dan ook, die het ons mogelijk gemaakt hebben om dit festijn te kunnen organiseren.

Speciaal dank aan IVN Valkenswaard - Waalre voor hun aandacht en gastvrijheid en wij wensen het bestuur en alle leden een fijne kersttijd en een gezond 2024!!!

Team Sinterklaashuis

Een verrassende wandeling langs de Keersop en de Beekloop.

Op zaterdag 21 oktober was er een bijzondere excursie gepland, speciaal voor onze familie. Tim, de zoon van mijn broer, is werkzaam bij Waterschap de Dommel. Zijn collega Mark geeft regelmatig excursies, waarbij uitleg wordt gegeven over de manier waarop het Waterschap dit gebied beheert. Met deze twee enthousiaste jongelui gingen wij op pad!

We startten op de plek waar Keersop en Beekloop bij elkaar komen. Het had de dag daarvoor (vrijdag 20 oktober) werkelijk de hele dag gegoten! Dus het was overal kletsnat! Maar... we waren erop voorbereid! Hoge, dichte schoenen, laarzen, paraplu's. Gelukkig hebben we dat laatste attribuut niet nodig gehad! De zon kwam door en toverde prachtige wolkenluchten, zette de Amerikaanse eiken in vuur en vlam, en zorgde voor sprankelende lichtjes op het snel stromende water!

Inventariseren voor Natuurmonumenten

Jaren geleden was dit één van onze gebieden waar wij met 6 IVN-ers rondstruinden om zoveel mogelijk van de begroeiing te inventariseren voor Natuurmonumenten. Elke woensdagochtend waren wij hier te vinden. Een heel gevarieerd gebied: uiteraard waren daar de beide beken, omringd door weilanden en broekbossen. Oeverbegroeiing in de vorm van een grote diversiteit aan waterminnende planten. Elzen, wilgen, vlier, bramen enz. vormden de houtgewassen die voedsel en dekking boden aan allerlei dieren. Overal zag je reeën-paadjes, allerlei vogels vonden hier een plekje, kikkers sprongen voor je voeten weg. Zelfs wulpen zagen we hier regelmatig! Hun jodelende roep maakte je helemaal blij van binnen!

Ontwikkeling door het Waterschap

Nu, zoveel jaren later, is er veel veranderd. Er is hard gewerkt: de beken kronkelen weer als vanouds. Er is heel veel nieuwe aanplant. Veel oevers zijn voorzien van schaduw brengende boompjes en struiken. Deze zorgen er voor, dat de beek niet zo snel dicht groeit, zodat er minder onderhoud nodig is. Er wordt selectief gemaaid, ook in het water. Soms laat men daar een strookje waterplanten staan, zodat je een nét iets andere stroming krijgt. Een sneller en een langzamer gedeelte.

Ook de bever is hier heel actief. Er liggen verschillende beverdammen in het water. Voor iedere beverburcht liggen meestal meerdere dammen. Ook die zorgen voor stroomveranderingen, waar allerlei verschillende organismen van profiteren. Gevolg: meer biodiversiteit. De sporen van de bever zijn overal te zien. De bevers zelf zijn wat lastiger te spotten! Er is een goede samenwerking tussen het Waterschap en Natuurmonumenten. Ook de contacten met de boeren zijn prima. Er worden regelmatig goede gesprekken gevoerd over het waterbeheer. De droogte is ook voor hen goed merkbaar, waardoor er ook in de agrarische omgeving behoefte is, om water beter en langer vast te houden.

Daar heeft het waterschap dan ook goed op geanticipeerd door het plaatsen van een tiental stuwen in 2021. Hierdoor is de waterstand beter te regelen.

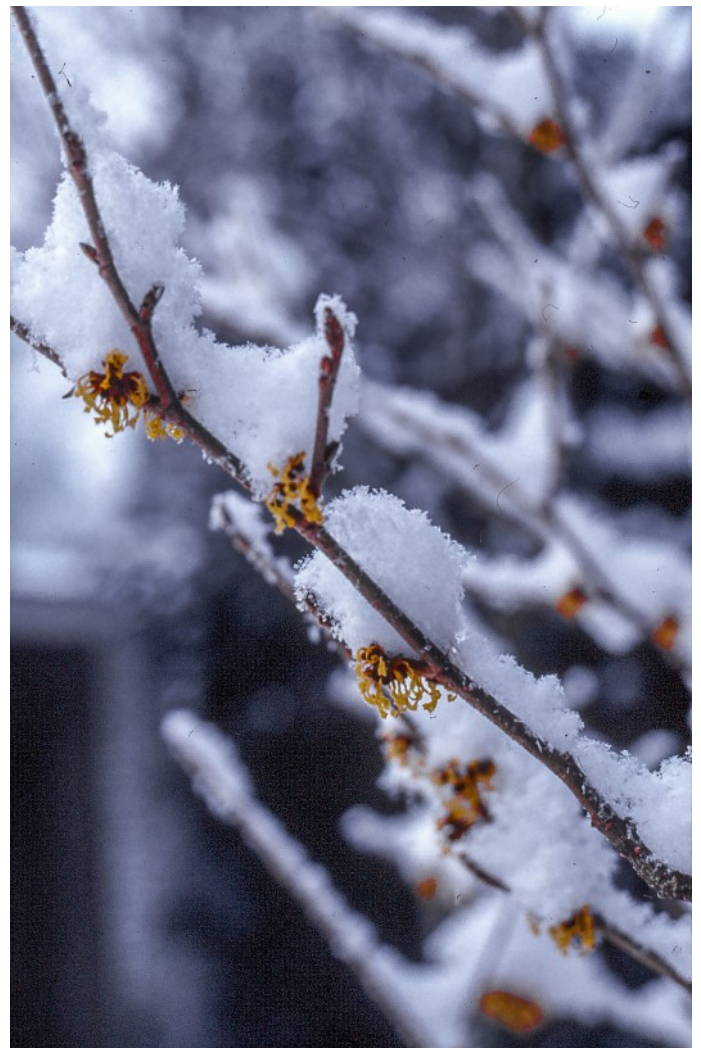
Water scheppen

Aan het eind van de wandeling toverde Mark een complete wateruitrusting uit de bosjes vandaan! Een waterpak tot aan de oksels, compleet met hoge laarzen. Een groot schepnet waarmee hij over de bodem schraapte, en een mini-aquarium om de vangst te bekijken. Binnen enkele minuten zat er van alles in! Heel veel *vlokreeftjes*, dat betekent schoon water. Twee maal de larve van de *weidebeekjuffer*. Verschillende *kokerjuffers*. Dat zijn de larven van de schietmot. Omdat ze heel kwetsbaar zijn, maken ze een soort kokertje waar ze in kunnen kruipen. Daarvoor gebruiken ze verschillende materialen die op de bodem te vinden zijn: bladeren van planten of bomen, stukjes schors, kleine brokjes grint. De schietmot wordt door vissers gebruikt als aas. Verder viste Mark ook nog twee *bermpjes* op. Prachtig van kleur, en door hun voelsprietten duidelijk herkenbaar als bodemdieren. Én, tot onze grote vreugde: *de beekprik!* Drie stuks maar liefst! Lange tijd ging het daar niet goed mee, dus onze dag kon niet meer stuk! Met dank aan Mark en Tim.

Nelly van der Burgt

Zoek het verschil met de foto op de voorpagina.

Zoek de naam op.

De Stal

Het kind dat uit de kribbe keek
Zag herders en gekroonde hoofden
Die zoals uit hun houding bleek
Zeer hevig ergens in geloofden
Ze bogen diep en knielden neer
Tussen de ezels en de ossen
En noemden hem de lieve heer
Die heel de wereld zou verlossen
Ze barstten uit in luid gezang
Dat hij de koning was der eeuwen
Het was een drukte van belang
En buiten ging het zachtjes sneeuwen
Het kindje kneep zijn oogjes toe
En deed zijn knuistjes in zijn oren
Het was ook wel een heel gedoe
Zo vlak nadat je bent geboren.

Jean Paul Rawie, december 2014

Werkgroepen	Contactpersoon	Telefoon	E-mailadres
IVN-werkgroepen Valkenswaard			
Bomenwerkgroep	Martijn Aarts	0621466671	martijnaarts@onsmail.nl
Natuurwerkgroep Valkenswaard	Hanita en Wim van Amelsvoort	0402042979	amelsvoort36@gmail.com
Natuurwerkgroep Malpie	Ad Baken	0402015181	h.baken@chello.nl
Jeugd-IVN	Ad Baken	0402015181	jeugd@ivn-valkenswaard-waalre.nl
Leskisten	Lies van Gompel	0402068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Publiciteit	Emile Weijters	0402075670	e1000acmw@gmail.com
Redactiewerkgroep	Mieke van Baalen	0402217748	miekevanbaalen@gmail.com
Schoolgidsengroep V'waard	Lies van Gompel	0402068470	liesvangompel@onsbrabantnet.nl
Schoolproject	VACATURE		
Schoolproject uitleen	Wil Koopman	0402017955	wilkoopman@onsmail.nl
Tuinwerkgroep	Dylan Brand		dylanbrand@live.nl
Vogelwerkgroep	Maarten-Jan van den Braak		mj.vandenbraak58@gmail.com
Wandelingen (incl. Waalre)	Emile Weijters	0402075670	e1000acmw@gmail.com
Website beheerder	Fanny van Zon		fanny@vanzon.nu
Zoogdieren	Jan Schutjes	0623269205	j.schutjes@upcmail.nl
Biodiversiteit	Peter Bleijs	0630681037	p.bleijs@kpnplanet.nl
IVN-werkgroepen Waalre			
Scholenwerkgroep Aalst/Waalre	Ellen Alting Siberg	0625048770	scholenwerkgroepaalstwaalre@ivn-valkenswaard-waalre.nl
Natuurwerkgroep Waalre	Henk de Vrind	0613382793	ivn.nwgr.Waalre@gmail.com henkdevrind@gmail.com
Blindertuin Waalre	Bernard Fransen	0622919189	fransenb@xs4all.nl
Wandelingen Wolders Ven	Annelies Wagter	0402216700	awpwagter@gmail.com
Wandelroutes	Cor de Jong		dejongcfj@gmail.com
Regionale cursuswerkgroep	Cor de Jong		dejongcfj@gmail.com
IVN-werkgroepen Riethoven			
Scholenwerkgroep	Nellie Das	0402016075	nelliedas@gmail.com
Scholen wandelingen	Nellie Das	0402016075	nelliedas@gmail.com
IVN-wandelpaden	Jan Das	0402016075	jandas61@hotmail.com
Blindertuin Riethoven	Jan Das	0402016075	jandas61@hotmail.com

Redactieleden Valkenswaard -Aalst/Waalre

Mieke van Baalen
Dylan Brand
Nelly van der Burgt
Arthur Jeurissen
Wouter Kiela
Yvonne Schouten

LET OP

Tekst digitaal aanleveren als *los bestand* op ons mailadres:
natuurwijzer@gmail.com

Wilt u de illustraties als een *los bestand* aanleveren,
dit is belangrijk om een goede kwaliteit afdruk te krijgen.

De inleverdatum voor het *lentenummer* is
**vrijdag, 23 februari 2024 voor jaarverslagen ,
vrijdag 1 maart voor overige artikelen**

Fijne feestdagen

en een gelukkig
en gezond
2024

Kerstmorgen 2023

Op woensdag 20 december komen wij weer om 10.00 uur bijeen voor onze kerstmorgen. Iedereen van de werkgroepen is van harte uitgenodigd.

Anneke Droog namens het bestuur van IVN Valkenswaard-Waalre